

Apžvalga

Nr. 33

1946 rugpiūcio men 13 d.

II metai

SOVIETAI LAIKO SAVE IZEISTAIS

VIŠINSKIS GINA TAIKOS KONGRESO REGULIANIMĄ — ALEXANDERIS UŽ SKUBESNĮ KLAUSIMŲ SPRENDIMĄ — DE GASPERI IŠKELIA ITALIJOS NUOPELNUŠ.

Paryžius, VIII. 13. Vakarykščiame Taikos Kongreso posėdyje, kuriam pirmininkavo min. Byrnes, i De Gasperi kalbą norėjo atsakyti, be Jugoslavijos atst., taip pat ir sovietų atst. Min. Byrnes pareiškė, kad dėl kiekvienos buv. priešo valst. nėra reikalo vesti visuotinių debatų plenume, o kiekvienas atst. gali pasisakyti atitinkamose komisijose, nebent to reikalautų plenumas.

Vyšinskis tada pareiškė, kad neleidžiant sovietų delegacijai pareikšti savo pažiūrą, yra sulaužomas Taikos Kon. regulaminas ir tatau yra sovietų delegacijos įžeidimas.

Po to D. Britanijos atst. Alexander pareiškė, kad dėl kiekvienos kalbos diskusijos nutęstų Konferencijos darbus iki rugsėjo m. pabaigos, o pasaulis iš mūsų laukia taikos sutarčių. Debatų galima vesti paskirose komisijose.

Tada Molotovas pareiškė, kad po Kardelli kalbos jis noris žodžio.

Tuoju po to kalbėjo Jugoslavijos atstovas, kuris savo kalbą atsakė šeštadienį kalbėjusiam Italijos atst. De Gasperi. Jis pareiškė, kad turėtų fatališką reikšmę De Gasperi pareikštos tendencijos, kurios siekia agresinio karo ir spaudimo į Balkanų valstybes, jei tos tendencijos būtų puoselėjamos. De Gasperi kalbą jis apibūdino kaip italų imperialistinių siekimų gynimą. De Gasperi noras vieneriems metams atidėti Triestės problemas sprendimą yra ne kas kitas, kaip įsitikinimas, kad po metų Italija jau bus geresnėse sąlygose įvykdyti savo užmačias. Jugoslavija niekada nesutiks su tokiais siekimais ir, nors ji nesiekia jokio keršto, tačiau reikalauja Triestės ir jos provincijos prijungimo prie Jugoslavijos.

Po Kardelli kalbos vėl iškilo debatų dėl Italijos pareiškimo klausimas. Tačiau paaiškėjus, kad tuo klausimu įvyko nesupratimas supainiojus šeštadienio posėdžio protokolus, Byrnes atsiėmė savo pasiūlymą. Tokiu būdu

šiandien įvyks debatai dėl De Gasperi kalbos. Pirmas kalbės Molotovas.

Paryžius, VIII. 11. Vakar popietiniame posėdy kalbėjo Italijos delegacijos pirm. de Gasperi. Jis priminė konferencijos dalyviams fašizmo klaidas, bet daugiausia stengėsi iškelti tuos nuopelnus, kurie susidarė Italijai prisidėjus prie sąjungininkų. Sutarčios sąlygas Italijai de Gasperi pavadino kietomis, tačiau, jei tai reikalinga pasaulio taikai, Italija stengsis jas kiek galėdama pildyti. Prašydamas taikos sąlygas Italijai palengvinti, de Gasperi prašė kolonijų ir Triesto klausimų dabar sutarty visai nespresti, o jų sprendimą atidėti dar metams.

Nauji Taikos Kongreso dalyviai

Paryžius, VIII. 12. Šiandien priešpietiniame Taikos Kon. posėdyje pirmas kalbėjo Kardelli, kuris reikalavo, kad i Konferenciją būtų pakviesta Albanija.

Dr. Evatt pareiškė sutinkas, kad Albanija dalyvautų Konf. darbuose su patariamu balsu, tačiau turi būti pakviestos ir

Egiptas, Meksika, Kuba ir Irakas.

Šie du pasiūlymai buvo patiekti balsavimui ir jie buvo priimti 15 balsų prieš 3 (SSSR, BSSR ir Lenkija) 3 (USSR, Jugoslavija ir Čekoslovakija) susilaikius.

Keturi Triestės statutai

Paryžius, VIII. 12. Keturių didžiųjų užs. reik. min. pasitarimai dėl Triestės statuto priejo visišką nuomonių skirtumą, nes paaiškėjo, kad yra keturi visiškai skirtingi statuto projektai.

Labiausiai nesiderinas su kitais trimis projektais esąs sovietų projektas, kuriame reikalaujama tučiuojau atitraukti iš Triestės ir srities sąjungininkų kariuomenę, leisti laisvą jugoslavų kolonizaciją Triestėje ir srity, tą sritį sujungti muitų unija su Jugoslavija. Tame projekte yra numatytas labai apribotas JTO Saugumo Tarybos autoritetas.

BBC Paryžiaus korespondentas pažymi, kad sprendžiant šią didžiausią Taikos Konferencijos problemą — Triestės problemą — paaiškėjo kokia yra didelė nesutarimų tarp keturių didžiųjų bedugnė.

SSSR nota Turkijai

Londonas, VIII. 13. SSSR vyriausybė įteikė Turkijos vyriausybei nota dėl Montreux sutarties revizijos. Šioje notoje SSSR reikalauja tuoju peržiūrėti Montreux susitarimą dėl Dardanelių sąsiaurio. Šios notos nuorašai įteikti D. Britanijos ir JAV vyriausybėms.

Kaip yra žinoma, Montreux sutartį 1936 m. pasirašė šios valstybės: D. Britanija, Prancūzija, SSSR, Graikija, Rumunija, Bulgarija, Turkija, Australija ir Japonija. Šios sutarties terminas pasibaigė 1941 m., tačiau tada ji dar buvo pratęsta penkeriems metams.

JUGOSLAVAI KALTINA AMERIKIEČIUS

New Yorkas, VIII. 12. Vakar Jugoslavijos vyriausybė įteikė JAV ambasadoriui Belgrade protesto notą. Notoje tvirtinama, kad amerikiečių lėktuvai kelis kartus perskridę Jugoslavijos teritoriją Venecija Giulia srityje. Tokių perskridimų buvę ir praeityje ir apie juos jugoslavų kariniai organai savo laiku buvo įteikę protestus amerikiečių kariniam vadovybei.

RINKIMAI RUMUNIJOS

Bukareštas, VIII. 12. Šiandien oficialiai paskelbta, kad Rumunijos parlamento rinkimų data yra nustatyta š. m. lapkričio m. 10 d.

Sustabdoma nelegali emigracija

Londonas, VIII. 13. Šiandien britų vyriausybė paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma, kad britai supranta žydų kančias ir stengiasi jiems padėti. Britų vyr. su širdgėla konstatuoja, kad sąjungininkų išvauduotuose kraštuose siaučia antisemitizmas ir ta civilizacijos gėda turi būti pašalinta.

Toliau pareiškimė sakoma, kol Palestinos problema nėra išspręsta, masė žydų emigracija į Palestiną negali būti vykdoma. Todėl britų vyriausybė nutarė užkirsti kelią nelegaliai emigracijai ir nelegaliems žydų imigrantams įsteigė Cipro saloj internavimo stovyklas.

UŽDARYTI KUBEŽIAI

Londonas, VIII. 13. Pranešimu iš Prahos, nuo vakar dienos yra visiškai uždarytas Lenkijos-Čekoslovakijos kubežius tikslu sustabdyti nelegalią žydų emigraciją iš Lenkijos. Paskutinėmis dienomis žydų bėgimas iš Lenkijos tapo masinis.

JUGOSLAVAI NUMUŠĖ AMERIKIEČIŲ LĖKTUVĄ

Roma, VIII. 13. INS praneša, kad praėjusį penktadienį jugoslavų lėktuvai naikintuvai numušė amerikiečių transporto lėktuvą. Šis lėktuvas skrido iš Vienos į Udinę Italijoj.

Pašautas lėktuvas turėjo priverstinai nusileisti prie Lubljanos. Lėktuvui nusileidžiant du jo pilotai buvo sužeisti.

KONSPIRATYVINĖ ORGANIZACIJA

Maskva, VIII. 13. Suomijoje susekta milžiniška konspiracinė organizacija, kuriai vadovavo keli aukšti suomių karininkai. Buvo atrasti didžiuliai ginklų sandėliai ir amunicijos kiekiai. Išaiškinta daug slaptų radio stočių ryšiams palaikyti, o pajūriuose daug degamosios medžiagos. Ši organizacija turėjo karinio sukilimo tikslą.

JAV KARO LAIVAI ATPLAUKIA

Vašingtonas, VIII. 13. Iš gerai informuotų sluoksnių patiriama, kad i Adrijos jūrą atplaukia vėl keturi amerikiečių kreiseriai, septyni kontrtorpediniai laivai ir vienas lėktuvnešis „Franklin D. Roosevelt“.

Kaip tie patys sluoksniai paimi, tie laivai atplaukia ryšy su padidėjusiu politiniu įtempimu Taikos Konferencijai sprendžiant Triestės problemą.

PLATINTOJAMS

Pranešame, kad Apžvalgos einama sąskaita yra: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim u. Teck (14a). Administracija.

VENECUELA PRIIMA EMIGRANTUS

Berlynas, VIII. 7. Naujų vilčių D. P. ir kitiems europiečiams suteikė prieš tris dienas iš Venecuelos atvykęs Pasqual Delgado — Filardo, vakar Berlyne pareiškė, kad Venecuela yra pirmoji Pietų Amerikos valstybė po karo pradėjusi platus masto organizuotą akciją pritraukti emigrantų iš Europos. „Venecuela mielai priims neaprežtą skaičių europiečių, — pareiškė jis, — bet mes nenorime bet kokių fašistų“.

Kai kurie rūpestingai patikrinti antinaciai vokiečiai taip pat turės teisę emigruoti į Venecuelą, pareiškė jis, jeigu tik bus išrūpintas okupacinės valdžios pritarimas.

Emigracijos akcijai vadovaus Venecuelos komisarai Europoje iš savo būstinės, kuri bus prijungta prie USFET Frankfurte. Venecuela padengia emigruojančių į jų naują tėvynę transportacijos išlaidas. Vienintelis prašytojų tinkamumo kriterijus — jų politinė patikimybė, pareiškė Delgado — Filardo, pridėdamas, kad Venecuelą yra reikalinga profesionalų, lygiai taip pat ūkininkų ir fizinių darbininkų.

(The Stars and Stripes)

VENECUELA

Venecuela, sako, įsileisianti neaprežtą skaičių emigrantų iš Europos. Tad kur ir kokia ta Venecuela yra?

Venecuelos Estados Unidos (Jungtinės Valstybės) yra vidurinės Amerikos pietų kontinento kraštas. Ji užima plotą tarp pusiaujo ir 100 šiaurinės geografinės platumos, taigi yra atogrąžų šalis. Šiaurėje rubežiuojasi su Karibų jūra, rytuose su Britų Guiana, pietuose su Brazilija ir Kolumbija, rytuose su Kolumbija. Plotas — 1.020.400 kv. kilometrų. Gyventojų — 3 mil.

NAUJAS PATIKRINIMAS

„Daily Mail“ praneša, kad sovietų policija daro naują patikrinimą ir suima kolchozų ar kitų ūkiškų institucijų tarnautojus. „Izvestija“ nurodo, kad vienas nusikaltėlis penkiose vietose nuteistas 32 metus kalėti nes kaip tarnautojas, padaręs įvairius nusikaltimus. Ateity tokiems būsimosios tautos ypatingai griežtos bausmės.

ISPANIOJE BANDOMA ATOMINĖ BOMBA

Dienraštis „L'Epoque“ praneša, kad Ispanijos Prancūzijos pasieny bandoma atominė bomba. Esą prieš keleta dienų įvyko didžiausias sprogimas. Buve girdėti ilgai nusitęsio griaustinio garsas ir toli siekusi akinanti šviesa. Esą manoma, kad ten buvo bandoma atominė bomba.

po tris gyventojus 1 kv. kilometrui.

Klimatas tropikinis. Žemumose, pajūryje vidutinė metinė temperatūra atitinkamai žemesnė, o tų kalnų čia iki 3000 metrų visas kraštas. Augmenija ir gyvūnija tokia, kaip atogrąžinės Brazilijos. Kai kuriose srityse dar yra laukinių arklių ir galvijų.

Gyventojai — indėnų, negrų ir europiečių mišinys. Grynų baltųjų 5—10%. Kai kuriose vietose dar yra ir grynų indėnų. Prekyba yra sventimšalių, daugiausia vokiečių rankose. Krašto kalba — ispanų.

Daugumas gyventojų yra katalikai.

Venecuela — gamtos gėrybėmis apdovanotas kraštas. Iš apie 350.000 kv. kilometrų tinkamos dirbti žemės dir-

Rytai ir vakarai

GINČAS DĖL GELEŽINĖS UŽDANGOS

„The Times“ liepos 24 d. numeryje Mr. Ennals stengėsi nuneigti geležinės uždangos buvimą.

Britų sąjungos Europai išlaisvinti pirmininkė kunig. Katerina Atholl to paties laikraščio rugpjūčio 7 d. numeryje įdėjo laišką, kuriame vien dabartinės Lenkijos pavyzdžiais įrodinėja, kad toji uždanga egzistuoja.

Ji primena š. m. sausio mėn. 23 d. Beveno pareiškimą dėl politinių veikėjų žmogžudžių, kurie net su policija bendravo. Gegužės 22 d. jis vėl įspėjo, kad lenkuose nėra sąlygų daryti laisvus rinkimus. Birželio 24 d. Noel — Baker nurodė, kad kai kurios partijos (Mikolaičiko) dėjo pastangas rinkimus atidėti, nes tuo metu jiems nebuvo tinkamų sąlygų. Mikolaičikas reikalavo panaikinti referendumo duomenis ir nubausti jų klastotojus. Lenkijos krikščionys

bama yra tik apie trečdalis. Palmės auga iki 1000 metrų aukštumų, cukrašvendrės ir bananai — iki 2000 metrų. Nuo 500 metrų aukštumų auga javai, kukurūzai, pupos, bulvės ir kiti šakniavaisiai bei daršovės. Svarbiausia kultūra yra kavamedis, ir Venecuela yra geriausios kavos auginimoja. Pajūryje išauginama geriausių kakavos pupų. Didžiausi yra cukrašvendrių derliai, kurie sunaudojami spiritui varyti. Labai daug auginama tabako ir medvilnės.

Po pirmojo pasaulinio karo pradėta vystyti naftos šaltinių eksploatacija gamybos kiekiu spėjo užimti pasaulyje antrą vietą.

Anksčiau plačiai išvystyta gyvulininkystė dabar žymiai susiaurėjo.

Venecuelos sostinė turi 135 tūkst. gyventojų.

demokratai pranešė, kad tolimesnė jų politinė veikla nėra įmanoma dėl vyriausybės ir policijos laikysenos, kuri siekia uždrausti visas ne vyriausybės partijas. O tuo pat metu tūlas esą rašo apie spaudos laisvę Lenkijoje.

K. Atholls toliau dėsto: — Mr. Ennals visur ieško būdų Rytams ir Vakarams bendrauti. Bet jis nenori pastebėti, kad vyriausybinių partijų spauda ir radijas skelbia vis aštresnę kritiką prieš D. Britaniją ir A.J.V. Kaip šiuos faktus suderinti su Ennais išvedžiojimais?

Psichologinė užtvara, toliau rašo K. Atholl, yra milžiniška, ir už mus daug stipriau ją gali pajusti iš anų kraštų pabėgusieji, kurie kenčia ir sutelktinai kovoja už laisvę.

K. Atholl vadovaujama sąjunga nekarą yra užtarusi mažas, skriaudžiamas tautas, kurių laisvė dabar yra užgniauzta.

Atominė bomba - trestu nuosavybe

Atominė bomba nėra nei Amerikos nei Jungtinių Tautų, bet trijų tarptautinių trustų nuosavybė, būtent — Tarptautinio radiumo ir urano konsorciūmo, kuris gauna ir pristato uraną, Westinghouse Electric and Manufakturing Company, kuri uraną valo ir gamina urano metalą ir Dupont de Nemours, kuri gamina atominės bombas.

Tarptautinio radiumo ir urano konsorciūmo rankose faktiškai yra visos urano kasyklos, kurios yra Vakaruose. Prieš karą konsorciūmas stengėsi supirkti visas urano kasyklas, kad galėtų palaikyti jo aukštas kainas. Didžiausios

kasyklos buvo Afrikoje belgu Kongo.

1939 metais, kai pasirodė galimūmą atpalaiduoti atominę energiją, konsorciūmas supirko visas urano kasyklas, kurios dar nebuvo jo kontroleje.

Westinghouse Company yra vienintelė įmonė, kuri ėmėsi urano valymo. Ji turi naujausius ir didžiausius atitinkamus techninius įrengimus. Tautinės Tyrinėjimų Tarybos prašoma kompanija sutiko imtis urano valymo darbų, nereikalaujama visą karą laiką iš to jokios sau naudos.

Pagaliau Dupont de Nemours yra pasaulyje didžiau-

DEPORTUOJA JAUNIMA

Reuterio agentūra praneša, kad sovietų politinė policija Vokietijoje, sovietų zonos 6 distriktuose sumobilizavo visą 13—17 metų vokiečių jaunimą. Policija tėvams pranešė, kad jų vaikai paimami dvejiems metams „perauklėti“.

Jaunimas staiga suimtas ir išvartas. Jiems buvo uždrausta bet ką su savim pasiimti. Sunkvežimiais jie buvo nuvežti į aptvertas spygliuotomis vielomis stovyklas. Tėvai nebuvo prileisti prie vaikų, kurie buvo saugomi užtaisytais šautuvais ir paruoštais durtuvais. Jiems nebuvo leista įteikti siuntinėlių ir net laiškų.

Vaikai buvo suimti neatsižvelgiant į tėvų politinius įsitikinimus: ar jie komunistai ar buvę naciai.

TRUMPAI IŠ VISUR

— Persijos ministeris pirmininkas Sultaneh perorganizavo savo ministerių kabinetą, į kurį įėjo trys Tudeh (komunistų) partijos nariai. Princas Firouz paskirtas ministro pirmininko pavaduotoju.

— 1945 metų gegužės mėn. Jungtinių Valstybių belaisvių stovyklose buvo aštuoni milijonai vokiečių belaisvių. Per metus laiko jų 95% paleista.

— JAV oro laivyno vyriausias štabas praneša, kad naujas bandomasis raketinis lėktuvas turi pasiekti per valandą 2500 kilometrų greitį 25 kilometrų aukštyje.

— Okupacinė valdžia Bavarijoje uždraudė organizuoti bet kokias išvietintų vokiečių politines partijas.

— Jugoslavijoje visi piliečiai suregistruojami pagal tokias grupes: 1. Žmonės, kuriais galima visiskai pasitikėti. 2. Kurie įrodė savo lojalumą. 3. Toleruoti, bet sektini. 4. Nepatikimi, bet toleruoti, jei jie telkia savo patarnavimus. 5. Asmens, kurie turi „dingti“.

— Lenkijoje netoli Bydgosčio suimti 23 miškinės gaujos nariai, kurie esą padarę 20 užpuolimų ir nužudę 4 žmones, jų tarpe du sovietų kareivius.

slas ginklų gaminimo trustas. Amerikos vyriausybė padarė su juo sutartį, pagal kurią trustas nutraukia savo ligšiolinę gamybą ir imasi statyti du milžiniškus fabrikus Clintone ir Hanforde. Kadangi tai reikalauja didelių investicijų ir rizikos, tai vyriausybė garantavo Dupont de Nemours 30-čiai metų išimtinę teisę gaminti atominės bombas ir jų gamybą prekybiškai eksploatuoti.

TEISINĖ PABALTIEČIU TREMTINIŲ BŪKLE

Pabaltiečių tremtinių nusistatymas savo pilietybės klausimu yra aiškus. Jie laiko save Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiais, kurių valstybės dabar svetimos jėgos okupuotos. Pagal pagrindinius tarptautinės teisės principus, okupuotų valstybių piliečiai dėl svetimos okupacijos savo pilietybės nepraranda. Jie netampa dėl to žmonėmis be pilietybės, nei, juo labiau, okupantės valstybės piliečiais. Besikeičiančių okupacijų padėtyje buvo vykdomas tas principas, kad karinė okupacija neturi jokios tvirtos lemiamos reikšmės okupuotos valstybės žmonių pilietybei.

Maskva, remdamosi farsišku Pabaltijo valstybių įjungimu į SSSR sudėti laiko, kad tuo būdu Pabaltijo valstybių pilietybė automatiškai pranyko ir jos vietoje atsirado SS SR pilietybė. Tokiu būdu Maskva užsispyrusi laiko pabaltiečius savo piliečiais ir nori, kad ir kitos valstybės juos traktuotų, kaip SSSR piliečius.

Kitų kraštų nusistatymas pabaltiečių tremtinių pilietybės klausimu nevisuomet yra aiškus. Kai kurie kraštai, sprenddami šį klausimą, išeina iš to ar Pabaltijo valstybių įjungimas į SSSR sudėti jų pripažintas teisėtu aktu ar nepripažintas, ar tas klausimas dar neišspręstas. Pav., Vokietija 1940 m. po draugiškosios Molotovo-Ribbentropo sutarties Pabaltijo okupaciją oficialiai pripažino, bet, laimei, tas nacių pripažinimas dabar nebeteri jokios praktiškos reikšmės, juo labiau nepatogu sovietams dabar rem-

tis savo buvusių draugų jiems parodytu palankiu mostu.

Kai kurie kiti kraštai, sovietų spaudžiami, pripažįsta Pabaltijo įjungimą de facto. Tokie kraštai nebegali laikyti pabaltiečių tremtinių Pabaltijo valstybių piliečiais. Tačiau jausdami, kaip neteisinga ir beprasmiška laikyti tuos žmones sovietų piliečiais, jie laiko juos neturinčiais pilietybės. O daugelis kraštų, nepripažinusiu Pabaltijo valstybių įjungimo į SSSR teisėtu aktu, vis tebelaiko Pabaltijo gyventojus ir pabaltiečius tremtinius Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečiais.

Pasų problema, taip nevienodai traktuojant tremtinių pilietybę, tiek teoretiškai, tiek praktiškai tremtiniais yra labai svarbi ir opi.

Nuertingeno gimnazijos pirmosios laidos abiturientai Bacevičiaus nuotrauka.

Pilietybė oficialiai įrodoma pasu arba kuriais kitais ji atstojančiais dokumentais. Daugumas tremtinių turi tik paprastus Pabaltijo valstybių pasus, kurie įrodo jų tapatybę. Bet dažniausiai tuose kraštuose, kur nėra aiškaus nusistatymo dėl tremtinių pilietybės, šie pasai neturi jokios praktiškos vertės. Be to, dalis tremtinių karo audrose neteko visų savo dokumentų ir dabar neturi jokio paso. Tokių tremtinių padėtis dar sunkesnė. Todėl tokiais atvejais visi tremtiniai aprūpinami specialiais svetimų valstybių pasais, įvairių formų ir įvairių pavadinimų.

Būtų galima siūlyti, kad tokiais pasais aprūpintų tremtinius Pabaltijo kraštų diplomatiniai atstovai užsieniuose. Tačiau dabartinėse sąlygose

praktiškai tai sunkiai įvykdomas dalykas.

Pasų problema yra glaudžiai susijusi su teise keisti gyvenamąją vietą, kas dabar yra labai svarbu ieškant darbo ir pastovesnio apsigyvenimo. Pabaltijo valstybių pasai galioja tose valstybėse, kurios nėra pripažinusios SSSR aneksijos Pabaltijui. Tereikia gauti tik formaliu keliu įvažiavimo vizą. O svetimšalių pasai, priešingai, sudaro sunkumų įvažiuoti į kitą valstybę, juo labiau, jei juose pažymėta, kad įvažiuojąs asmuo neturi pilietybės. Tik tie kraštai, kurie suinteresuoti imigracijos priemene padidinti savo gyventojų skaičių, nekreipia į tai dėmesio.

Pilietybės problema glaudžiai susijusi ir su diplomatine tremtinių apsaugos problema. Asmuo be pilietybės neturi jokios diplomatinės apsaugos. Pabaltijo pilietybė turinčius tremtinius turėtų globoti Pabaltijo diplomatinės atstovybės užjūryje, nes ten likęs jų tinklas yra toks pat, kaip ir prieš karą. Kad ir silpna ir nepatenkinama tegali dabartinėse sąlygose būti ta globa, bet vis geriau negu iš viso jokios globos nebūtų. Didžioji dalis Pabaltijo valstybių konsulatų Europoje nebeegzistuoja. Vokietijoje jie buvo prievarta uždaryti po sovietų - nacių draugiškumo sutarties pasirašymo.

Niekas neperka sirenų

New Yorko miesto valdyba deda pastangas parduoti karo metu ant viešų pastatų įrengtas sirenas. Tačiau pirkėjų neatsiranda, nes jų numontavimas neapsimoka. Dabar savivaldybė paskelbė, kad ji pati jas numontuosianti, tačiau pirkėjų vis tiek neatsiranda.

VIENOS NAKTIES NUOTYKIS

(Tęsinys iš pereinamo Nr.)

Ruginis nusikeikė ir įniršusiai žengė pro dureles. Stasė metėsi jam iš paskos, o jos draugė kampe sušuko:

— Atsargiai, atsargiai, dėdė! — Leisk! — veržėsi Ruginis iš dukters glėbio, akimis skrodamas prieblandą. Ir tada jis pastebėjo stovįs prie plačios skylės lubose.

— O čia kas? — nustebo jis ir pasitraukė atgal.

Dabar Stasė atsigavo ir pradėjo pasakoti:

— Adomas buvo atėjęs. Visai girtas. Pas mus laužėsi, tai mes išėmėm dalį grindinio, kad neprieitų.

— O kur dabar jis? — apžvelgė Ruginis.

— Merginos sužiuro į skylę, viena į kitą, į Ruginį ir tylėjo.

— Pabėgo, — po valandėlės tyliai atsakė Stasė. Ir paskui

tvirtai: — Išgirdo tave ateinant ir pabėgo.

Ruginis atidžiai pažvelgė dukteriai į akis, kuri, neišlaikiusi tiriančio tėvo žvilgsnio, nuleido galvą. Vogčiomis į skylę dėbčiojančios jos akys ir baugus viso kūno reagasavimas. Kiekvienas garsas išdavė, kur pasidėjo Adomas. Tėvas dar kartą pažūrėjo į dukterį ir tylėdamas pasilenkė ties skylę. Pasiklausė, patyrinėjo akimis po kojomis dunksančią tamsumą ir atsitiesė su velniška šypsena. Bet, pastebėjęs mergaitės baimingai gnaužančias rankas, tuoj ir vėl rūščiai susiraukė.

— O jūs marš į trobą. Užteks gulinėjimų ant tvarto. Bekikendamos viso kaimo bernus prisišauksit.

Ruginio lydimos, jos klusniai nulipo, bet į trobą nėjo.

Lūkuriavo kieme, dėbčiojo į tvartą.

— Ar laukiate, kad šakėmis apšventinčiau? — sušuko joms Ruginis.

Zvilgėdamos per petį, jos nuėjo į trobą, o Ruginis prie tvarto durų. Palaikė ranką ant velkės, pastovėjo, paskui nuėjo prie vežimo ir atsėdėjo ant jo, klastingai šypso damasis.

— Negriebs šėtonas, girtam ir sukdamas sprando nenusuksi. Jei būtų blogai, tai dejuotų. Znektelėjo į avinuką, prisitrenkė ir užmigs, — raminois Ruginis.

Kiek pasidėjęs, jis nuėjo į daržinę, apsirengė ir vėl nuėjo budėti. Ir ne be reikalo, nes keleta kartų naktį girdėjo girgždant trobos duris ir pastebėjo mergaičių šešėlius jį sekant.

Pradėjo švisti, o tvarte vis dar buvo ramu. Girdėjosi tik atrajojančių karvių gromuliojimas. Dar po valandėlės kaimė pradėjo bildėti genamų

gyvulių žingsniai. Tada iš trobos išėjo merginos. Stasė draugė pasiliko laukti, o ji pati pasuko tvarto link.

— Tu šiandien pamiegok, aš pats gyvuliais pasirūpinysiu, — dar iš tolo grąžino Stasė atgal Ruginis.

Stasė kažką suburbėjo ir nenoromis pasuko atgal. Pasišnabzdėjo su drauge, ir ta nulėkė namo, o ji įėjo į trobą ir atsėdėjo prie lango, neatitraukdama akių nuo tvarto. — Iš už daržinės išnirio saulė. Kaimė prasidėjo judėjimas. O Ruginis vis dar budėjo.

Pagaliau ėmė nerimti ir baubti išalkusios karvės. Bildėjo ir mekeno avys. Tada pasigirdo grabaliojimas apie tvarto duris iš vidaus. Po to stiprus spaudimas. Durys braškėjo, bet laikėsi. Kiek vėliau subildėjo palubėje, bet, Ruginiui sukosėjus, nutilo. Ir taip vis kartojosi.

Netrukus Ruginis pamatė gatvę einantį kaimyną ir šuktelėjo jam:

MUZIKINIS GYVENIMAS NUERTINGENO KOLONIJOJ

Nuertingeno lietuvių kolonijoj šiais metais muzikinis gyvenimas buvo, palyginti, gana gyvas. Pirmoj (eilė)j paminėtini metų pradžioje populiariojo Čiurlionies vardo Meno ansamblio suruoštieji du koncertai. Žinomo kultūringojo dirigento Alf. Mikuskio, visa siela savo darbui atsidavusio, vadovaujamas šis ansamblis savo nenutraukiamomis gastrolėmis plačiai išgarsinęs lietuvių vardą visoje Vakarų Europoje, padvelkė gaivinančią srovę į niurtingiečius, nusikaidindamas niūriąją kasdienybę. Artimas kiekvieno lietuvių širdžiai repertuaras, apimtas liaudies dainas ir tautinę kanklių muziką bei šokius, atliktas su giliausiu meniniu įsijautimu ir subtilumu, šiekiančiu aukščiausių meno viršūnių laimėjo, šauniesiems čiurlioniečiams nuoširdžias kolonijos gyventojų simpatijas, pelnytą įvertinimą bei neišdildomą dėkingumą.

Vėliau sekė Wiesbadeno Meno ansamblio, ved. Stp. Sodeikos, gastrolės. Iš eilės buvo duoti du pastatymai — dainų ir šokių montažas „Atsisveikinimas“ ir G. Veličkos vaidinimas „Nemunas žydi“, vaizdavo 1905 m. Lietuvos kaimo nuotaikas. Nors minėti pastatymai ir nepasiekė ankščiau gastroljavusio Čiurlionies meno ansamblio parodyto meninio lygio, tačiau savo dinamizmu ir „įvairumu“ sužavėjo gausiai ir iš tolimesnių Nuertingeno apylinkių supilaukusią lietuviškąją visuomenę.

Gausų klausytojų būrį sutraukė operos sol. St. Liepo viešas koncertas. Jo gražiu baritonu atliktos daugiausia įvairių operų arijos, buvo šilčiai priimtose ir, savaime, buvo

svarus įnašas į Nuertingeno kolonijos muzikinį gyvenimą.

Muzikinis gyvenimas žymiai pagyvėjo, apsigyvenus operos solistei, Sofiai Adomaitienei. Savo aukštos kultūros dainos menu dainininkė spėjo pavergti plačiosios visuomenės širdis. Pirmą kartą S. Adomaitienė pasirodė Nuertingeno kolonijos scenoje š.m. vietinio komiteto surengtame Vėlykų švenčių proga koncerte, gražiai padainavusi įvairių op. arijų bei dainų.

Ne mažesnio pasekimo op. sol. S. Adomaitienė susilaukė liepos 13 d. Lietuvių Gimnazijos Literatūrininkų Būrelio kolonijos salėje suruoštame literatūros—muzikos vakare. Tai buvo vietinių įvairių meno sričių jėgų pasirodymas. Čia dailiojo žodžio kūrybą darniai atsivėrė vokalinių solistės menas. Didelio pasigėrėjimo klausytojams sukėlė jos puikiai interpretuotos liaudies dainos.

Solistei akompanavo Kirch-

Jurininiku mokykla pabaltiečiams

Flensburgas. Flensburge steigiamą Pabaltijo kraštų DP Jūrininkų Mokyklą visai angliškai zonai. Numatyta, kad mokykloje veiks du skyriai: 1 (navigacijos ir 2) laivų mechanikos. Mokykloje bus paruošiami laivų vairuotojai, kapitonai ir įvairių klasių mechanikai. Numatoma, kad mokslas, su paruošiamąja klase, mokykloje tęsis ketverių metų, o be paruošiamosios klasės — trejų metų.

Į paruošiamąją klasę bus priimami mokiniai, baigę šešerių metų pradžios mokyklą. Aukštesnio išsilavinimo kandidatai (baigę gimnazijos 4—6 klases) bus priimami į I—ąją klasę, jei išlaikys papildomuosius egzaminus iš matematikos ir dar vieno kurio nors dalyko, kuris bus vėliau nustatytas. Mokiniai, baigę aukštesnės mokyklos, bus priimami į I—ąją klasę be egzaminų.

Kiekvienai šioje mokykloje baigti mokslo metai duos specialybę. Pvz., mechanikos skyriuje baigus pirmus mokslo metus įgyjama III rūšies mechaniko teisė, arba navigaci-

jos skyriuje — vairuotojo teisė.

Mokykla steigiamą buvusios vokiečių Jūrininkų Mokyklos patalpose, todėl reikalingų mokslo priemonių yra pakankamai. Mokyklą numatoma atidaryti š. m. rugsėjo mėn. 1 d.

Šiai Jūrininkų Mokyklai skubiai reikalingi lietuvių mokytojai specialioms dalykams dėstyti. Tokie mokytojai prašomi atsilipti sekančiu adresu: Stasys Kuzminskas, (24) Flensburg, Hindenburgstr. 34. Kai šitokie mokytojai bus surasti, tuojau mokykloje bus įsteigtas lietuviškas skyrius.

Asmenys, norintieji šią Jūrininkų Mokyklą lankyti, registruojasi šiuo adresu: (24) Flensburg, Lithuanian DP Camp „Eest“, Eckernförderlandstr. 65, suteikiant apie save sekančias žinias: 1) pavardė ir vardas, 2) gimimo data ir vieta, 3) išeitasis mokslas ir 4) dabartinis adresas. Šitie asmenys, kurie moka estų arba latvių kalbas, įstojimo į mokyklą dokumentus turi atsiųsti galimai greičiau.

heimo „Sietyno“ vad. — dirigentas muzikas Alg. Kačanauskas. Paminėtinas Katalikų Studijų Dienų proga liepos 17 d. įvykęs vertingas garsaus smuikininko Izidoriaus Vasyliūno Religinis smuiko koncertas. Koncertas vyko Nuertingeno miesto Bažnyčioje. Jo programa buvo gana turininga bei įvairi, apėmusi pačius didžiuosius bažnytinės muzikos meisterius, neaplenkiant nei savųjų kompozitorių. Pagaunantais, šiltais lyriškais tonais į klausytojus kalbėjo smuikas, susipynęs su gerai valdomu vargonų garsais. Tiek Fr. Schuberto — Litanią Visų Sv. dienai, tiek nepamiršamo nuotaikingoji Ch. Gounod — Sveika Marija, tiek B. Godard — Patetiškasis Adagio teikė pasigėrėtiną įspūdį, sudarydamas religingumo švelnią nuotaiką. Priešpaskutiniu dalyku ėjo lietuvių Z. Aleksandravičiaus įdomi „Meditacija“, dermingai išiaudusi į pasaulinių kompozitorių čia pat išgirstą kūrybą. Smuikininkas Iz. Vasyliūnas ir šio religinio koncerto rengėjai nusipelnė tikrai didelės padėkos. (B. D.)

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. — Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Atsakingasis redaktorius Alb. Valentinas. — Prenumerata 1 mėn. — RM 6.—; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Wttmbg.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim u. Teck, Krehenstrasse 18. — Druck: A. Gottliebs & J. Oßwalds Buchdr., Kirchheim u. Teck

— Pasakyk Kulniui, kad jo versį į tvartą uždariau. Tegu ateina parsivaryti. Visus daržus išbraidžiojo.

Kaimynas stabtelėjo, persimetė pora žodžių su Ruginiu ir nuėjo. Po kelių minučių atbėgo andaroka pasikąšius Kulnienė.

— Sakykite jū man, pas jus į daržą įsimalė! Tai tau ir piemenys dabar. Išginė ir praganė, — teiravosi.

— Sužiūrėsi piemenų, užsnūdo pakrūmėj, tai gyvuliai ir išsivaikščiojo, — ramino ją Ruginis.

Lyg sukviesti pradėjo rinktis kieme kaimynai. Susibūrė jaunimo kupeta. Visi kalbėjo apie piemenis ir versį, bet gudriai viens kitam mirksėjo ir vis žvilgčiojo į tvartą.

Tartum niekur nieko atstūmė Ruginis valkę. Tik pradarė duris, ir avys šoko per slenkstį. Iš lėto viena po kitos išlipo karvės, o versis vis ne-

sirodė. Visi tyliai, įdėmiai sekė atdaras tvarto duris. Pagaliau pasirodė — Adomo galva atsargiai išlindo pro durų staktą ir, pastebėjusi susirinkusius, norėjo pasislėpti. Bet supratusi, kad žmonės ją vis tiek suspėjo pamatyti, nusviro ir kurį laiką nejudėjo. Po valandėlės išlindo ir visas Adomo liemuo.

Išėjo, piktai apžvelgė susirinkusius, ir, niekam žodžio netaręs nusvyravo pro šalį.

Visi jį sekė tylomis, bet kai jam praėjus, pamatė mėsluotą nugara, prapliupo juoku.

Tik dabar Kulnienė atsigaavo iš paskos. Ir jau savo kieme būdama girdėjo juoku plyštančius balsus:

— Tai bent versis!

Po to įvykio Adomas negalėjo kaime nė akių parodyti. Ir mies telėje vietos nebuvo, nes žinia pasklido per kelis valsčius. Bet visiškai Adomą pribagė Ruginio visiems pasakojamas priedelis:

— Žiūriu pasilenkęs ant skylės ir matau, kaip Adomas prabudęs raivosi. Pačiupinėjo prie žando prisiglaudusi avies šoną ir pamanė, kad tai mergos galva, apkabino ir traukia į save. Kad šoks avis išsigandusi, vos už uodegos Adomas suspėjo nutverti. Avis priešinosi, o jis laiko už uodegos ir murma: — Nebėk, nieko nebū. . . Nors ir kasa truks, vis tiek pabučiuosiu! Ir ką jūs pasakysit — nutraukė uodegą nevidonas.

Netikintiems Ruginis net ir avies kailį be uodegos rodė.

Po kokio mėnesio kaimas sužinojo Adomą į Ameriką išvažiavus. Bernas, prieš kuri visi drebėjo, juoku išsigando. Neveltui sakoma, kad yra žmonių, kurie nieko nebijo, o juoko bijo. Nors po to įvykio praėjo jau kelios dešimtys metų, ana Stasemano motina jau prazilo, o senelio ir kaulai sutrunėjo, bet pasakojimai apie Kulnio versį ir kasą

dar ir dabar gyvi Bienenuose.

Adomas Kulnis yra vienintelis lietuvis man artimas Amerikoje. Nei giminių, nei pažįstamų ten neturiu. Jis bent iš to paties kaimo. Į ką gi kitą kreipšiuos pagalbos iš tremties neviltyje, jeigu ne į Adomą Kulnį. Visi susiranda gimines, kiti jau pas juos išvažiuoti rengiasi, pabandyti laimės ir aš.

Per Lietuvos konsulą Amerikoje sužinojau jo adresą ir dabar parašiau laišką. Ar atsakys? Ar vis dar ant mūsų giminės tebeapyksta? Bent tai sužinosiu. Juk idomu.

Svinta. Galva tokia sunki. Bet krūtineje lengva, kad apsisprendžiau. Eisiu miegoti. Kazi, gal ir atsakys?

P. S.

Adomas atsakė. Siunčia man afidevitą. Apie aną nuotykią nežodžio. Ko neišgydo laikas!